

wkładka do książeczki zdrowia dziecka

WCZESNE WYKRYWANIE NOWOTWORÓW U DZIECI

dr hab. Katarzyna Derwich, prof. UM

onkolog i hematolog dziecięcy, pediatra

Pomimo postępu w diagnostyce i terapii, nowotwory stanowią drugą w kolejności po wypadkach, zatruciach i urazach przyczynę zgonów u dzieci. Wyleczalność nowotworów u dzieci jest zdecydowanie wyższa niż u dorosłych. Szansę na całkowite wyleczenie ma blisko 75-80% dzieci, a w niektórych rodzajach nowotworów odsetek ten sięga nawet ponad 90%.

Warunkiem uzyskania tak wysokiego odsetka wyleczonych z choroby nowotworowej dzieci, jest szybkie i właściwe postawienie rozpoznania.

**OPÓŹNIENIE
ROZPOZNANIA
ISTOTNIE POGARSZA
ROKOWANIE!**

Chorobie nowotworowej u dzieci towarzyszą na początku w zdecydowanej większości **NIESPECYFICZNE OBJAWY KLINICZNE**, typowe dla wielu chorób wieku dziecięcego.

**W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PONIŻSZYCH OBJAWÓW
U TWOJEGO DZIECKA, ZASIĘGNIJ PILNIE PORADY LEKARZA
PEDIATRY LUB LEKARZA ONKOLOGA I HEMATOLOGA DZIECIĘCEGO.**

OBJAWY ALARMUJĄCE

Objawy ogólne:

- **osłabienie**, apatia, zmęczenie, senność, zmniejszenie wydolności fizycznej, utrata apetytu, ubytek masy ciała;
- u niemowląt i małych dzieci **zahamowanie rozwoju** psychomotorycznego, opóźnienie rozwoju psychomotorycznego, **zmiana sposobu zachowania**, męczliwość w trakcie karmienia;
- **stany podgorączkowe i gorączki** o nieustalonej przyczynie;
- **nawracające zakażenia**, infekcje odporne na zastosowane ambulatoryjne leczenie;
- **świąd** skóry;
- nocne **poty**.

Objawy specyficzne:

- **bóle głowy**, szczególnie z towarzyszącymi nudnościami i porannymi wymiotami;
- u noworodków i niemowląt - **powiększenie obwodu głowy**, pulsujące i napięte ciemię przednie, tzw. objaw zachodzącego słońca (objaw neurologiczny polegający na tym, że gdy dziecko patrzy na wprost ma źrenice częściowo przesłonięte przez dolną powiekę, a nad źrenicą widoczny jest rąbek białkówki nieprzykryty górną powieką), wzmożone lub obniżone napięcie mięśniowe, nasilone i niustępujące odruchy noworodkowe, niepokój lub apatia;
- **biały odblask ze źrenicy** i/lub pojawienie się zezą, którego wcześniej nie było;
- **krwiaki okularowe wokół oczu** i/lub wytrzeszcz gałek ocznych;

- **bladość powłok skórnych**, wybroczyny na skórze (małe, czerwone plamki wielkości główki od szpilki), zwiększona skłonność do siniaczenia, krwawienia z nosa, krwawienia z dziąseł;
- **łojotokowe zapalenie skóry**, wysypki o nieznanej etiologii u niemowląt;
- **powiększenie węzłów chłonnych** bez wyraźnej przyczyny infekcyjnej utrzymujące się dłużej niż 4 tygodnie, szczególnie u dzieci powyżej 10 roku życia, w tym pojedynczy węzeł chłonny o średnicy przekraczającej 2 cm;
- **powiększenie węzłów chłonnych okolicy nadobojczykowej**;
- **asymetria szyi**, twarzy, okolicy nadobojczykowej, zmiany guzowate, zniekształcające poszczególne partie ciała;
- **guz w jamie ustnej/nosogardle** powodujący asymetrię podniebienia, asymetrię migdałków podniebiennych, niedrożność nosa, szczególnie jednego przewodu nosowego, krwiste wycieki z nosa i ucha, dolegliwości bólowe, utrudnione połykanie;
- **kaszel** utrzymujący się powyżej 2 tygodni;
- **siatka naczyń** na skórze brzucha i klatki piersiowej;
- **powiększenie** obwodu brzucha;
- **powiększenie** wątroby i śledziony;
- **krwiomocz**, utrudnione oddawanie moczu;
- niebolesne **powiększenie jądra/jąder** u chłopców;
- **krew w stolcu**, przewlekła biegunka lub zaparcia;
- **bóle kostno-stawowe**, szczególnie występujące w nocy, utykanie, zaburzenia chodu;
- **zaburzenia równowagi**, chodu, niedowład, utykanie.

WSTĘPNA DIAGNOSTYKA OBEJMUJE:

a) starannie przeprowadzony wywiad (uwzględniający m.in. rodzinne predyspozycje występowania nowotworów);

b) badanie przedmiotowe polegające na oglądaniu skóry, jamy ustnej i gardła, ocenie obwodowych węzłów chłonnych, osłuchiwaniu serca i płuc, palpacyjnym badaniu jamy brzusznej z oceną wielkości wątroby i śledziony, a także badaniu jąder u chłopców.

W razie **JAKICHKOLWIEK WĄTPLIWOŚCI** lub **STWIERDZENIA NIEPRAWIDŁOWOŚCI** możesz skorzystać z podstawowych, skriningowych badań diagnostycznych obejmujących:

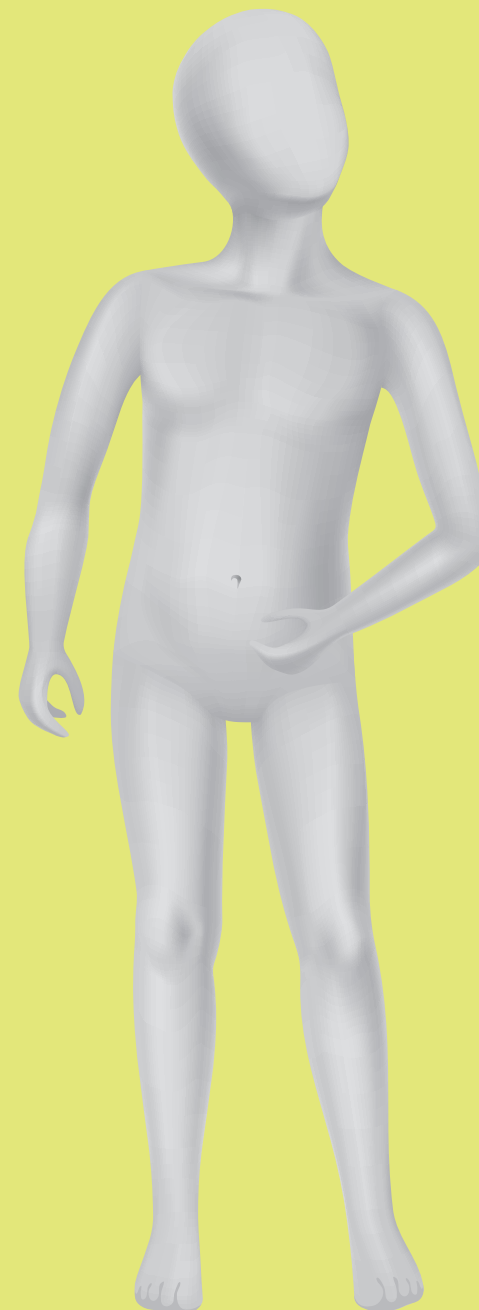
- morfologię z rozmazem krwi obwodowej;
- zdjęcie radiologiczne (RTG) klatki piersiowej;
- badanie ultrasonograficzne (USG) węzłów chłonnych obwodowych, jamy brzusznej, jąder.

**WIĘKSZA ŚWIADOMOŚĆ
I SZYBKA REAKCJA
TO WIĘKSZE SZANSE
DLA TWOJEGO DZIECKA!
DO ONKOLOGA MOŻNA ZGŁOSIĆ
SIĘ BEZ SKIEROWANIA OD LEKARZA
RODZINNEGO LUB PEDIATRY !**

**Zaznaczając kolorem, pokaż rodzicom i/lub lekarzowi
miejsce, w którym odczuwasz ból**

Ankieta dla rodziców/opiekunów

Objawy chorób nowotworowych bardzo często są podobne do objawów innych chorób wieku dziecięcego.

Jeżeli zauważyli Państwo u swoich dzieci następujące objawy, PROSIMY O ZAZNACZENIE ICH I KONTAKT Z LEKARZEM.

OBJAWY	TAK	NIE
Przedłużanie się objawów choroby		
Narastanie objawów w czasie		
Nieustępowanie objawów pomimo prawidłowo zastosowanego leczenia		
Dołączanie się nowych objawów		
Współistnienie objawów ogólnych (stanów podgorączkowych, osłabienia oraz braku przyrostu lub spadku masy ciała)		
Zmiany zachowania u dziecka		
Zmiana rytmu wypróżnień lub oddawania moczu		
Pojawienie się zmian obrysu ciała lub na powierzchni skóry: guzów, asymetrii, zmian skórnych		

Objawy ogólne, niezależne od rodzaju występującego nowotworu. Jeżeli zauważyliście Państwo u swoich dzieci następujące objawy, PROSIMY O ZAZNACZENIE ICH I KONTAKT Z LEKARZEM.

OBJAWY OGÓLNE	TAK	NIE
Gorączka lub stany podgorączkowe przedłużające się w czasie (ponad 2 tygodnie) i nie mijające pod wpływem leczenia, których nie można wytłumaczyć jawną infekcją lub inną chorobą		
Oslabienie, senność, zmniejszenie normalnej aktywności dziecka występujące codziennie lub prawie codziennie w okresie co najmniej 2 tygodni		
Utrata masy ciała lub brak przyrostu		

ZMIANY W OBRĘBIE TWARZY	TAK	NIE
Asymetria twarzy, taka jak: jednostronne opadanie powieki, wytrzeszcz gałki ocznej, opadanie kącika ust, obrzęk twarzy po jednej stronie, jednostronna niedrożność nosa, przymusowe ustawienie głowy w jedną stronę		
Biała plamka, odbłask w źrenicy – widoczna na zdjęciach wykonanych z użyciem lampy błyskowej wymaga szybkiej diagnostyki u okulisty, w szczególności jeśli dodatkowo występuje pogorszenie widzenia lub zez		
Wyciek z ucha, niepoddające się leczeniu zapalenie ucha		
Zmiany w jamie ustnej, takie jak: przerost dziąseł lub guz w obrębie dziąseł, bolesność dziąseł z rozchwianiem i wypadaniem zębów, niesymetryczne powiększenie migdałków i ślinianek, trudności w połykaniu		

BÓL GŁOWY	TAK	NIE
Ból głowy, jeśli pojawił się nagle, jest silny i nigdy wcześniej nie pojawiały się podobne objawy, umiejscowiony jest z tyłu głowy i promieniuje do karku, nasila się po przebudzeniu, towarzyszą mu poranne nudności i wymioty		

DODATKOWE PROBLEMY TOWARZYSZĄCE BÓLOWI GŁOWY	TAK	NIE
Zaburzenia równowagi, „dzwonienie” lub „brzęczenie” w uszach		
Zaburzenia widzenia, dziecko widzi „jak przez mgłę” lub ustawia głowę pod odpowiednim kątem, by skompensować zaburzenia		
Zmiany zachowania (apatia, pokładanie się lub nadmierne pobudzenie, wesołkowane lub niegrzeczne, zachowuje się zupełnie inaczej niż zwykle)		
Zaburzenia czucia, osłabienia mięśni jednej strony ciała		
Napady padaczkowe		
Utrata umiejętności, które dziecko już nabyło, np. umiejętności pisania, a u młodszych dzieci podnoszenia główki, siadania czy chodzenia		

ZMIANY SKÓRNE	TAK	NIE
Wybroczyny (małe, punkcikowate, czerwone plamki na skórze związane z zaburzeniami krzepnięcia krwi)		
Guzki, znamiona na skórze (gdy szybko się powiększają, zmiana jest niebolesna, twarda, nieprzesuwalna, duża, asymetria, łatwo krwawi przy podrażnieniu)		
Bładość skóry i śluzówek jamy ustnej, szczególnie gdy towarzyszy im osłabienie i zmęczenie dziecka		
Zaburzenia czucia, osłabienia mięśni jednej strony ciała		

WĘZŁY CHŁONNE	TAK	NIE
Powiększenie węzłów chłonnych, zwłaszcza gdy towarzyszą objawy ogólne (stany podgorączkowe, osłabienie, utrata masy ciała lub brak przyrostu)		

INNE NIEPOKOJĄCE OBJAWY	TAK	NIE
Uporczywy świąd skóry i nocne poty		
Długotrwały (powyżej 3 tygodni) kaszel u dzieci bez rozpoznanej astmy czy mukowiscydozy		
Bóle pleców i kończyn, zaczynające się w obrębie pleców i promieniujące do kończyny dolnej		
Powiększenie obwodu brzucha u dziecka, szczególnie asymetryczne		
Powiększenie jąder, krwawienie z pochwy		

LISTA OŚRODKÓW ONKOLOGICZNYCH NA TERENIE CAŁEJ POLSKI

Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. Ludwika Zamenhofa w Białymstoku

ul. Jerzego Waszyngtona 17
15-274 Białystok
Klinika Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Szpital Uniwersytecki im. Antoniego Jurasza

ul. Marii Skłodowskiej – Curie 9
85-094 Bydgoszcz
Klinika Pediatrii, Hematologii i Onkologii

Zespół Szpitali Miejskich w Chorzowie

ul. Truchana 7
41-500 Chorzów
Oddział Hematologii i Onkologii Dziecięcej

Uniwersyteckie Centrum Kliniczne

ul. Dębinki 7
80-952 Gdańsk
Klinika Pediatrii, Hematologii, Onkologii i Endokrynologii

Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 6 Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach Górnośląskie Centrum Zdrowia Dziecka im. Jana Pawła II

ul. Medyków 16
40-752 Katowice
Klinika Onkologii, Hematologii i Chemioterapii

Wojewódzki Szpital Zespolony w Kielcach

ul. Artwińskiego 3a
25-734 Kielce
Oddział Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Krakowie

ul. Wielicka 265
30-663 Kraków
Klinika Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Lublinie

ul. Chodźki 2
20-093 Lublin
Klinika Hematologii, Onkologii i Transplantologii Dziecięcej

Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

ul. Sporna 36/50
91-738 Łódź
Klinika Pediatrii, Onkologii, Hematologii i Diabetologii

Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. prof. dr Stanisława Popowskiego w Olsztynie

ul. Żołnierska 18 a
10-561 Olsztyn
Oddział Kliniczny Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

ul. Szpitalna 27/33
60-572 Poznań
Klinika Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej

Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie

ul. Lwowska 60
35-301 Rzeszów
Klinika Onkohematologii Dziecięcej

Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 PUM im. Tadeusza Sokołowskiego w Szczecinie

ul. Unii Lubelskiej 1
71-252 Szczecin
Klinika Pediatrii, Hemato-Onkologii i Gastroenterologii Dziecięcej
Klinika Pediatrii i Onkologii Dziecięcej

Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka”

Al. Dzieci Polskich 20
04-730 Warszawa
Klinika Onkologii

Samodzielny Publiczny Dziecięcy Szpital Kliniczny w Warszawie

ul. Żwirki i Wigury 63 A
02-091 Warszawa
Klinika Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Instytut Matki i Dziecka

ul. Kasprzaka 17 a
01-211 Warszawa
Klinika Onkologii i Chirurgii Onkologicznej Dzieci i Młodzieży

Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Jana Mikulicza – Radeckiego

ul. Borowska 213
50-556 Wrocław
Ponadregionalne Centrum Onkologii Dziecięcej “Przyłądek Nadziei”
Klinika Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej

Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 im. prof. S. Szyszko Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

ul. 3-go Maja 13-15
41-800 Zabrze
Klinika Pediatrii, Hematologii i Onkologii Dziecięcej

PROJEKCJE

Projekt „Wielkopolska Onkologia Dziecięca – Wielkopolski Program Profilaktyczny w zakresie onkologii dziecięcej”, realizowany jest od 1 marca 2018r., przez Fundację Pomocy Dzieciom z Chorobami Nowotworowymi we współpracy ze Szpitalem Klinicznym im. Karola Jonschera w Poznaniu, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa wielkopolskiego na lata 2014-2020. Powstał z inicjatywy lekarzy Kliniki Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej UM w Poznaniu.

Projekt...

- ma za zadanie ograniczać zdrowotne i społeczne skutki późnego wykrycia chorób nowotworowych u dzieci i młodzieży, z terenu woj. wielkopolskiego,
- skupia się na edukacji zdrowotnej, w zakresie profilaktyki oraz wiedzy na temat wczesnych objawów chorób nowotworowych u dzieci i młodzieży,

ponadto:

- w jego zakresie, prowadzone są działania wspierające leczenie onkologiczne, polegające na specjalistycznych konsultacjach w zakresie: psychologii, neurologopedii, rehabilitacji, terapii integracji sensorycznej, diety oraz doradztwa zawodowego,
- wykonywane są badania histopatologiczne u dzieci, a także niestandardowe badania genetyczne – u pacjenta i jego otoczenia,
- po zakończeniu leczenia, prowadzone są działania, mające na celu zapewnienie jak najwyższej jakości życia, poprzez dalsze wsparcie specjalistyczne oraz monitorowanie późnych powikłań leczenia onkologicznego w dzieciństwie, ich profilaktykę, a w razie potrzeby, również ich leczenie.

Program skierowany jest do:

- dzieci i młodzieży do 18 roku życia oraz ich rodziców lub opiekunów,
- lekarzy rodzinnych i pediatrów,
- pracowników POZ (w szczególności do pielęgniarek i położnych),
- pracowników instytucji pomocy społecznej, psychologów, terapeutów,
- pracowników placówek edukacyjnych (nauczycieli, pedagogów, dyrektorów),

z terenu województwa wielkopolskiego.

Więcej informacji o projekcie:

www.wielkopolskaonkologiadziecieca.pl

Realizatorzy programu

Fundacja Pomocy Dzieciom z Chorobami Nowotworowymi w Poznaniu

Powstała 28 grudnia 1992 roku i od tej chwili działa nieprzerwanie. Jej założycielami byli rodzice dzieci zmagających się z chorobą nowotworową. Ich doświadczenie, wiedza praktyczna oraz towarzyszący jej ogrom uczuć i cierpliwości od lat pomagają kolejnym dzieciom i ich rodzicom zmagać się z trudnymi momentami choroby.

W skład Fundacji wchodzi także grupa wolontariuszy. Bezinteresownie zajmują się oni organizowaniem dzieciom czasu spędzanego na oddziałach onkologicznych. Ich działalność jest także realizacją celów statutowych Fundacji.

Celem Fundacji jest organizowanie wszechstronnej pomocy dzieciom z chorobami nowotworowymi, a w szczególności:

- organizowanie pomocy finansowej dla specjalistycznego leczenia dzieci,
- pomoc rodzinom dzieci dotkniętych chorobami nowotworowymi,
- promocja i organizacja wolontariatu,
- działanie na rzecz dzieci niepełnosprawnych,
- pomoc i wsparcie psychologiczne dla dzieci dotkniętych chorobą nowotworową oraz ich rodzin,
- działalność w zakresie ochrony i promocji zdrowia.

Więcej informacji o Fundacji:

www.fundacjapomocydzieciom.com.pl

Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Szpital jest jedyną w Wielkopolsce wyskospecjalistyczną placówką opieki zdrowotnej, która na bazie 13 klinik pediatrycznych, między innymi Kliniki Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatrycznej oraz zespołu Poradni Przeszpitalnych, w tym Poradni Onkologicznej, prowadzi kompleksową diagnostykę i leczenie u dzieci i młodzieży, obejmujące również diagnostykę i leczenie chorób nowotworowych. Poza działalnością kliniczną, Szpital prowadzi działalność dydaktyczną i naukową.

Szpital dokłada wszelkich starań, aby w procesie leczenia wykorzystywane były najnowsze, sprawdzone osiągnięcia medyczne. Pracownicy Szpitala stale biorą udział w poszukiwaniu coraz skuteczniejszych metod diagnostyczno-leczniczych. Na bazie Szpitala w 1982 r. powstał pierwszy w Polsce ośrodek kompleksowego leczenia chorób nowotworowych u dzieci, a w 1989 r., pierwszy w Polsce dziecięcy oddział transplantacji szpiku.

Pracownicy Szpitala, dzieląc się swoją wiedzą i doświadczeniem ze studentami Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, kształcą kolejne pokolenia lekarzy, stomatologów, pielęgniarek, diagnostów medycznych i rehabilitantów.

Więcej informacji o Szpitalu:
www.skp.ump.edu.pl

ZAPRASZAMY DO UDZIAŁU W PROJEKCIE!

Przystępując do Projektu „Wielkopolska Onkologia Dziecięca – Wielkopolski Program Profilaktyczny w zakresie onkologii dziecięcej”, zyskujecie Państwo bezpłatne wsparcie i pomoc naszych specjalistów.

Proponujemy:

- wsparcie terapeutów integracji sensorycznej,
- wsparcie neurologopedyczne,
- wsparcie rehabilitacyjne,
- wsparcie dietetyczne,
- wsparcie psychologiczne,
- wsparcie doradcy zawodowego.

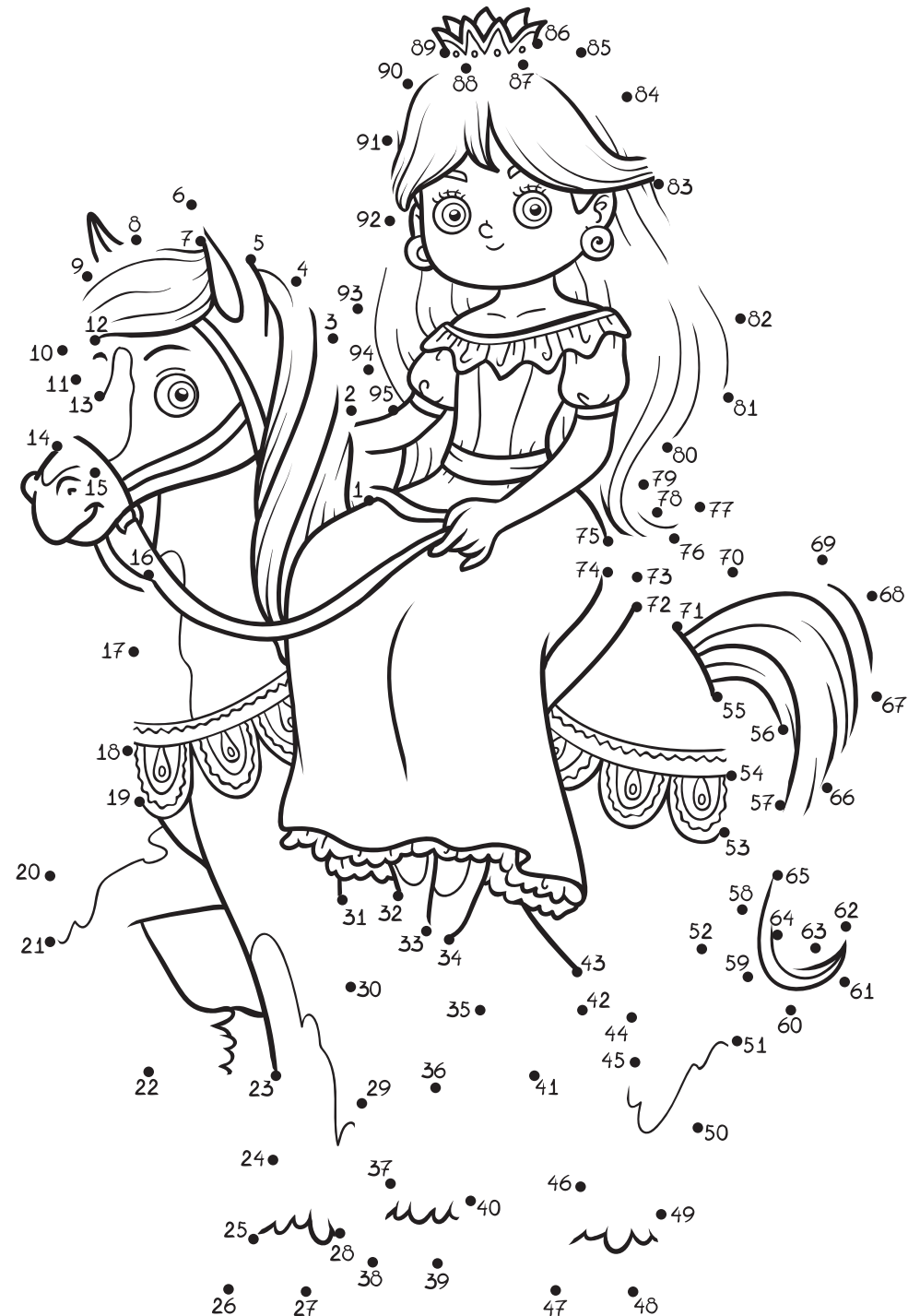
Ze wsparcia można skorzystać
na terenie Szpitala Klinicznego im. Karola Jonschera
Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu

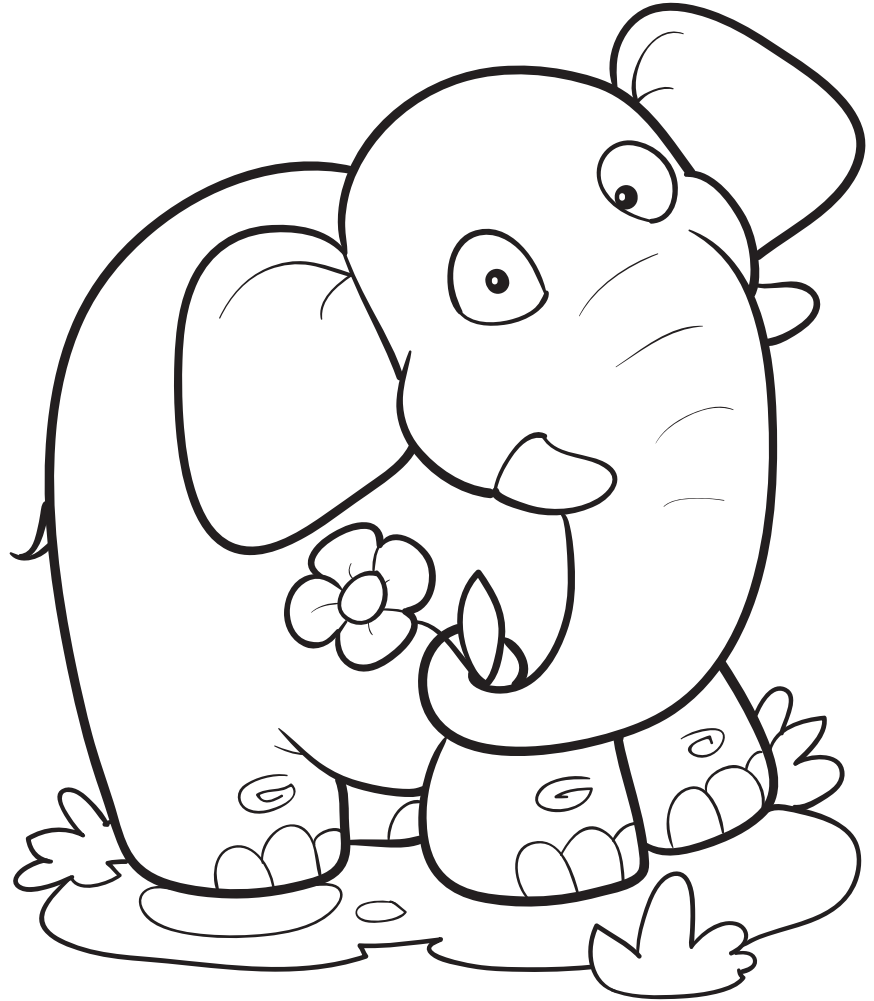
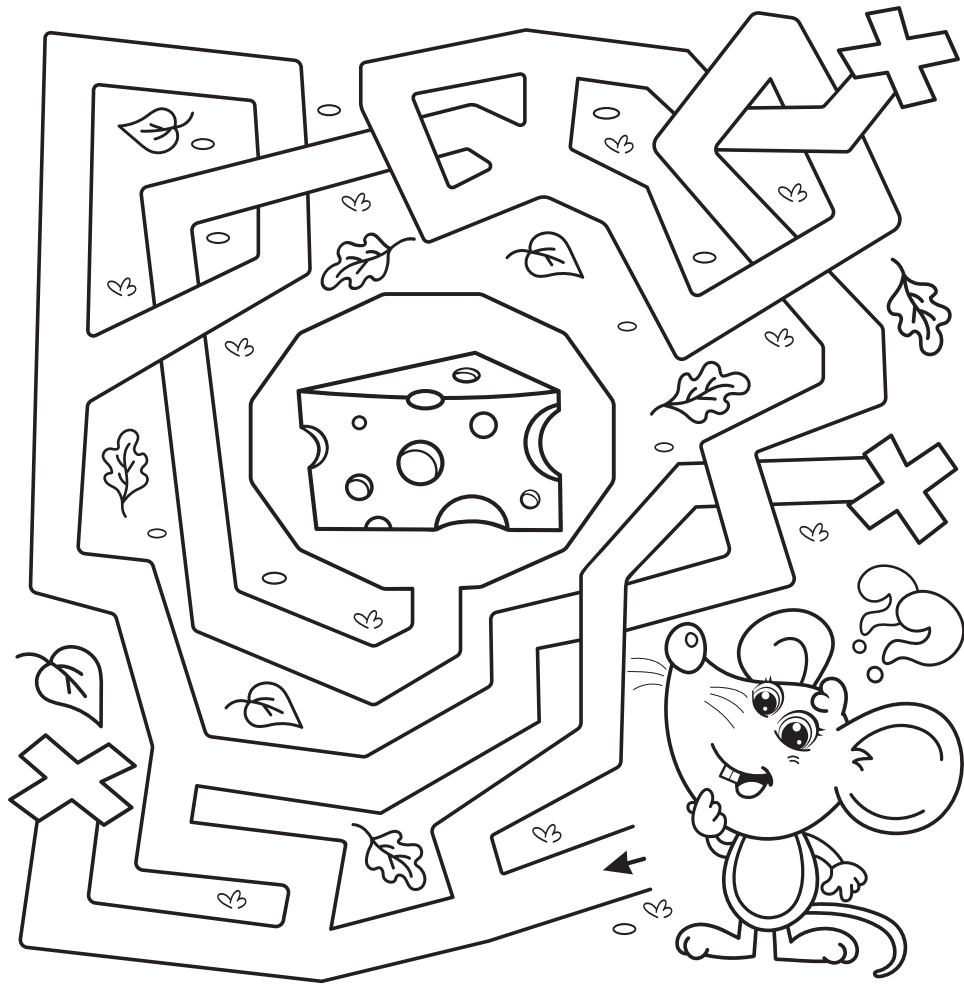
Do udziału w projekcie
zapraszamy mieszkańców woj. wielkopolskiego

Wsparcie udzielane jest pacjentom onkologicznym w wieku
od 0 do 18 roku życia oraz osobom z ich najbliższego otoczenia

Więcej informacji na temat powyższego wsparcia oraz niezbędne dokumenty,
znajdziecie Państwo na naszej stronie:

www.wielkopolskaonkologiadziecieca.pl

Terminarz wizyt

Data wizyty

Godzina

Wskazówki lekarza

Data wizyty	Godzina	Wskazówki lekarza

Terminarz wizyt

Data wizyty

Godzina

Wskazówki lekarza

Data wizyty	Godzina	Wskazówki lekarza

Notatki

Wielkopolska Onkologia Dziecięca

Wielkopolski Program Profilaktyczny
w zakresie onkologii dziecięcej

ISBN 978-83-951295-2-0

9 788395 129520

Publikacja powstała w ramach projektu
„Wielkopolska Onkologia Dziecięca – Wielkopolski Program Profilaktyczny w zakresie onkologii dziecięcej”.

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

Rzeczpospolita
Polska

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Beneficjent:

Fundacja Pomocy Dzieciom
z Chorobami Nowotworowymi w Poznaniu

Partner:

SZPITAL KLINICZNY
im. Karola Jonschera
Uniwersytetu Medycznego
im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu